

PETRE DULFU
ISPRĂVILE LUI PĂCALĂ

10.03.1856 – 31.10.1953

Petre Dulfu

Isprăvile lui PĂCALĂ

Epopée populară în 24 de cânturi

Andreas
PRINT

CUPRINS

Despre autor / 7

Prolog / 9

I. Moștenirea / 11

II. Vânzarea / 14

III. Împărțirea comorii / 18

IV. Fuga / 22

V. Fluierul / 26

VI. Tocmeala / 29

VII. Caprele popii / 34

VIII. La oi / 40

IX. Boii lui Păcală / 44

X. Moara dracilor / 48

XI. Cucul / 54

XII. Evanghelia / 56

XIII. Răfuiala / 58

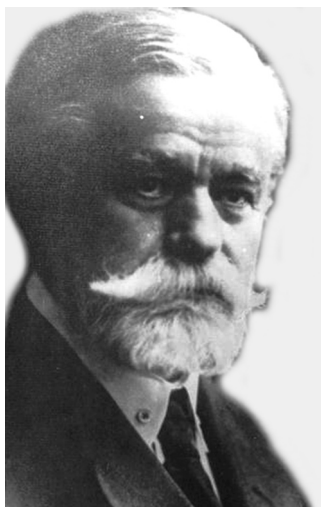
XIV. Mireasa / 61

XV. Păcală și Tândală / 66

XVI. Învierea morților / 70

- XVII. Păcală însurat / 74
XVIII. Strechea / 81
XIX. Prânzul / 87
XX. Otrava / 93
XXI. Rămășaguri c-un boier / 100
XXII. Alte rămășaguri / 106
XXIII. La vatra părintească / 112
XXIV. Păcală, mare gospodar / 120

Despre autor

Petre Dulfu s-a născut la 10.03.1856 la Tohat, jud. Sălaj și a trecut în neființă la 31.10.1953, la București. El a fost fiul Agapiei (n. Bran) și al lui Nichifor Dulfu, doi modești intelectuali ai satului. Liceul îl urmează la Baia Mare și Cluj, tot la Cluj făcând și studiile universitare. A fost profesor la mai multe instituții de învățământ, precum Școala normală din București, Școala Normală din Turnu Severin, la Azilul „Elena Doamna” din București, Școala Normală a Societății pentru Învățătura Poporului Român, la Școala Normală de fete „Elena Doamna”, Școala Normală de băieți, de unde se și retrage în 1921. A obținut doctoratul în filosofie, în anul 1891, la Universitatea din Cluj cu o teză despre activitatea lui Vasile Alecsandri.

A debutat cu versuri, la 1874 în „Familia”, ulterior colaborând și cu „Amicul familiei”, „Cărțile săteanului român”, „Gutinel”, „Ideea pedagogică-literară-socială”, „Revista nouă”, „Luminatorul”, „Românul” și „Tribuna”.

Principalele sale scrieri au fost: „Prințesa fermecată“ (1886); „Isprăvile lui Păcală“ (1894); „Gruia lui Novac“ (1913); „Povestea lui Făt-Frumos“ (1919); „Păcală argat“ (1924); „Zâna florilor“ (1926); „Povestea României mari“ (1931) dar și traduceri precum: „Ifigenia în Aulida“ (1879); „Ifigenia în Taurida“ (1880), tălmăcite din Euripide și distinse cu Premiul „Adamachi“ de Academia Română (1902).

Analizând „poveștile glumețe“ de pe terenul „basmelor românești“, Lazăr Șeineanu observa la 1895, în „Basmelor românilor“, că „Punctul de plecare este vastul domeniu al aventurilor lui Păcală“ și că „Aventurile lui Păcală sunt numeroase și se înmulțesc mereu, poporul concentrând asupra acestui personaj comic toate pătașiile ridicule și răutăcioase“.

Petre Dulfu – „Isprăvile lui Păcală”,
coperta primei ediții din 1894

Prolog

*Printre-atâtea griji, neazuri, dacă n-ar mai fi și glume
Și povești pe lumea asta: ce s-ar face biata lume?
L-al poveștii farmec dulce, droaia grijilor se-alină;
Viețuim o clipă, două într-o lume mai senină.*

*Și povești sub soare-atâtea-s, câte flori când mai sosește!
Dar povești așa frumoase, graiul unde mai rostește,
Ca prin albele căsuțe ce-mpăneaz-a ta câmpie,
Ale tale văi și dealuri, mult frumoasă Românie?*

*O, depănători măștri ai poveștilor străbune.
Cu Ilene Cosânzene și cu feți viteji minune.
Câte ori copilăria-mi, lângă vatra încălzită.
Nu stătea să vă asculte seri întregi neadormită!*

*Și spre-a nu se pierde-n valma anilor ce vin și zboară.
Pentru cei din turma noastră, scumpa de povești comoară.
Din acele ce-auzit-am pe bătrâni demult spunându-mi,
Prins-am cu urechea una, ca s-o spun și eu la rându-mi.*

*E povestea lui Păcală, năzdrăvanul din naștere.
Cela ce-n isprăvi istețe pe pământ pereche n-are;
Cel ce-n cale-i nici de oameni, nici de draci nu se-nspăimântă,
Ci-a juca pe toți mi-i face cum din fluier el le cântă.*

*Vreți s-o auziți întreagă? Adunați-vă deci roată.
Câți graiți aceeași limbă, dragi români din lumea toată!
Ce ne-am face tot cu-amaruri, dacă n-ar mai fi pe lume
Și câte-o poveste plină de-nveselitoare glume?*

I

MOȘTENIREA

Nu azi, nici ieri, hei! de-atuncea, apa a curs pe Olt cam multă!
(Sănătate, de la Domnul, celor care mă ascultă!)
Undeva, p-aici, sub cerul scumpei noastre României,
Într-un sat, trăia – se zice – un moșneag, ce-avea trei fii.
Cei mai vârstnici, de! ca lumea! când mai buni și când mai răi,
Când mai dezghețați la minte, când mai proști, sărmani de ei.

Cel mic însă... altă fire! Suflet bun, dar mult poznaș.
Ca să facă el vreun lucru, cum se făptuiește, aș!
Toate le făcea sucite și pe dos, de te-ncruceai.
Un nătâng, un gură-cască îți părea – când îl vedeai.
Îi ieșeau la capăt însă toate-așa de minunat,
Că, de fapta-i săvârșită, locului stătea mirat.
O plăcere-avea: de lacomi, de neghiobi, să-și răză-n lege!
Și, ca el, la gard prostia cine mai știa s-o lege?

.....
„Năzdrăvan!” ziceau o seamă. Alții: „Ba e un țicnit!”
Iar la urmă, toți: „Păcală” oamenii l-au poreclit.

* * *

Într-o zi, bătrănu-și cheamă fiii lângă pat: – Mi-e rău!
Mi-a venit pesemne ceasul... Rămâneți cu Dumnezeu!
Aș fi vrut, la despărțire, să vă las ceva strânsură,
Că eu știu ce greu o duce un sărac... și câte-ndură!
Dar în lume nu-i pe vrute, faci atât cât ți-e puterea.
După ani de străduințe, doar o vacă mi-e averea.

Stăpâniți-o pe Joiana, voi, băieți, când n-oi mai fi;
Între voi, ca frați d-un tată, împărțiți-o cum veți ști!
Zise, și voia-nainte să-și urmeze cuvântarea.
Nemiloasa moarte însă i-a curmat pe veci suflarea.

.....

După ce l-au dus la groapă, băietanii... ce să facă?
Între dâșii cum să-mpartă, trei feciori, o biată vacă?
Cel mai mare, una, două, stăruia că numai lui,
Lui i se cuvine vaca și că n-o dă nimănui;
Fiindcă el doar-a-ngrijit-o, de pe când era vițea!
— Ba să fie cu iertare! mijlociu-i răspundea.
Drept la vacă, eu am singur, scumpe frate! mă-nțelegi?
Că de treburile casei eu văzut-am, ani întregi.
Și pe bietul tata, cine? — cât a stat bolnav în pat,
Până când închise ochii, — nu tot eu l-am căutat?

D-alde-acestea multe încă cei doi frați își tot spuneau,
Iar Păcală?... sta deoparte, i-asculta cum se sfădeau.
— Ho! grăi-n sfârșit ăl mare, că s-adună lumea-n drum!
Ia să ne-mpăcăm mai bine. — De! să ne-mpăcăm! dar cum?
— Lesne! Pân' să vie vaca de pe câmp, de la mâncare,
Hai câte-un ocol în curte să ne facem fiecare.
Și-ntr-al cui ocol va pune dânsa mai întâi piciorul,
Din noi trei, acela singur îi va fi stăpânitorul.
— Haidem, zise mijlociul. Zău, cuminte socoteală!
Unde i-o plăcea Joianeii!... — Dar tu, ce zici, măi Păcală?
— Ce să zic? răspunse-acesta. Fie cum ați chibzuit!
„Bun de tot! cel mare-n sine se gândește mulțumit.
Eu, o să-mi așez ocolul lângă poartă chiar, colea.
Las' că știu eu pe Joiana cum s-o trag în partea mea!“

Mijlociul, tot cam astfel se gândea și el să facă.
Și-amândoi, c-un „Doamne-ajută“, grabnic în pădure pleacă.
Taie, cară la spinare: fagi mai tineri și stejari;
Din stejari, din fagi, cu barda, lați își făuresc și pari.
Și-nspre sear-aveau în curte amândoi câte-un ocol,
Chiar cum intri, lângă poartă. He, dar cum? Ocolul gol?
Ce să cate-n el Joiana?... Fuga!... în ocoluri pun
Și nutreț; otavă unul, altul: fân de cel mai bun.

„Iac-așa! să-i placă vacii!...”

Iar Păcală, al lor frate?

Sub un plop în vremea asta s-odihnea trântit pe spate.
Numai când văzu că dâșii isprăvit-au munca grea,
Merse și el de-și aduse, din huceag, ce-i trebuia:
Ramuri tinere-nfrunzite, de răchită, de stejar;
Și-njghebă din ele-acolo pe-apucatele-un frunzar.
Doar atâta... alt-nimica năuntru n-a mai pus.

.....

Soarele-asfințea departe, dup-o culme din apus.
Și Joiana, iat-o, vine de la câmp spre cas-alene.
A intrat pe poartă-n curte. Ei, acu-i acu, măi nene!
Peste cine-o da norocul? Frații, muți privesc la ea.
„În ocolul meu intra-va...” cel mai mare se gândea.
Tot așa și mijlociul... Aș! spre-ocoalele cu fân
Ea se uită-abia în treacăt, mirosindu-le puțin.
Apoi, haide, la frunzarul lui Păcală drept se duce,
Intră veselă și-ncepe frunze tinere să-mbuce.
— Ha-ha-ha!... vedeți? Păcală începu râzând să zică,
După prea mult cine-aleargă, se alege cu nimică.
Frații-i tremurau de ciudă; însă... ce puteau să facă?
Și-a rămas din ziua ceea singur el stăpân pe vacă.

